

Ny Praktisk Teologi

Hans Raun Iversen
Ny praktisk teologi. Kristendommen, den enkelte og kirken.
Forlaget Eksistensen (2018)

**Av Lars Johan Danbolt, professor i praktisk teologi
med religionspsykologi ved MF vitenskapelig høyskole**
lars.danbolt@mf.no

Engasjerende bok om praktisk teologi

Hans Raun Iversen har gjennom en mannsalder undervist og forsket i praktisk teologi ved Københavns Universitet. Mange av oss forbinder ham med læreboka fra 1995 som han skrev sammen med Eberhard Harbsmeier (Praktisk Teologi, Anis Forlag). Den har vært en referansebok for mange innen faget. Raun Iversen kvitterte ut overgangen til pensjonistlivet med utgivelsen *Ny Praktisk Teologi* som i følge baksideteksten er en sammenfatning av mange års studier i emnet.

Bokas prosjekt er å skrive om kristendommen, den enkelte og kirken i det danske samfunnet. Det legges vekt på å skrive konkret og relatert til denne spesifikke konteksten.

PT som «faget i midten»

Raun Iversen distanserer seg fra Schleiermachers metafor om PT som kronen på et teologisk tre, og ser snarere PT som «faget i midten» som alle de andre teologiske fagområdene utfordres av med tanke på hva de har å bidra med

av innsikt og anvendelse. PT ses som et utforskende fag med tanke på det han kaller «kristendommens praksis- og kommunikasjonsformer» med sin egen forskning og faglige hermeneutikk, men PT inngår også i gjensidige hermeneutiske prosesser med de andre teologiske fagområdene.

I teologiutdanningen mener Raun Iversen at PT ideelt sett bør studeres tidlig, slik at faget kan bidra til å sette horisonten for hva det skal spørres etter i de andre fagene, og komme igjen helt til sist i utdanningen slik at PT kan trekke veksler på innsikter fra de andre fagene.

Allerede i innledningen av boka signaliserer Raun Iversen at han kunne tenkt seg at teologiutdanningen i Danmark (som har mye til felles med den norske) kunne hatt en annen dynamikk. I stedet for å starte med språk og historiske og systematiske studier, kunne man startet med deskriptiv og empirisk orientert teologi som beskriver og fortolker den foreliggende situasjonen. Derfra kunne man gå videre til historiske og systematiske fag, men ut fra den

hensikten at disse fagene skulle bidra til å belyse den aktuelle situasjonen. Til sist i utdanningen følger det han kaller en strategisk praktisk teologi som reflekterer over hvordan praksiser kan utvikles. Her knytter han an til Don Brownings forståelse av PT og hvordan dette faget relateres til de andre teologifagene.

Raun Iversen plasserer fagteologien i relasjon til tre viktige instanser, nemlig *samfunnet, kirken og universitetet* og baserer sin forståelse av PT og fagteologi i det hele tatt på at den best tjener hver av de tre størrelsene (samfunn, kirke og universitet) ved «i samme grad og på en og samme tid tjene dem alle». Han argumenterer dermed også for at teologi er et fag som hører hjemme på et universitet, fordi teologi «i siste instans arbeider med viten om hvordan mennesker har kunnet og stadig må leve med alt det som man ikke kan vite noe om». Teologien tjener kirken og samfunnet, men skal samtidig for egen regning ta stilling til «hvordan det kan og skal tales om Gud i dag – til mennesker slik de nå engang er». Kirker, paver og konsiler kan feile, og et viktig poeng er derfor at teologien skal bidra som en konstruktiv og kritisk instans overfor både samfunnet og kirken. Overfor kirken skal teologien bidra til at «Kristusvitnesbyrden kan utfoldes redelig, forståelig og troverdig i ord og gjerning i dag», altså at kristendommens teologi om sin sendelse i verden utarbeides intellektuelt redelig.

Seks hovedkapitler

Sterkt inspirert av Brownings praksisteori-praksis-modell, er boka bygd opp med seks hovedkapitler der det første handler om *kirkekunnskap*, det vil si hva som kjennetegner religionsmodellen og

det kirkelige landskapet i Danmark, basert på historiske forutsetninger. Deretter beskrives *kirkesosiologien*, med særlig vekt på tro, sekularisering og religionens beskaffenhet i dagens Danmark. Det tredje kapitlet har temaet *martyria* og handler om hva kristendom kan bety for dagens individualiserte mennesker. Dette etterfølges av et hovedkapittel om *diakonia*, omsorgen for menneskelivet, der diakoniens betydning både i kirken og i samfunnet diskuteres. Her trekkes også linjer fra urmenigheten til dagens velferdssamfunn. Etter *martyria* og *diakonia* følger et hovedkapittel om *koinonia*, det vil si om kirkeforståelse og menighetsformer. I bokas siste kapittel, om kall og innvielse, gjennomgås prestedtjeneste og frivillig tjeneste – altså det mangfoldet av tjenester som forekommer i kirke og kristendom.

Raun Iversen henviser til sin forrige lærebok fra 1995 som han skrev sammen med Eberhard Harbsmeier. Raun Iversen hadde der ansvaret for den første delen som var av mer prinsipiell karakter, mens Harbsmeier i større grad gikk inn på deldisipliner som homiletikk, liturgikk, sjelesorg, undervisning osv. Denne nye boka fra Raun Iversen er ikke strukturert etter deldisiplinene. De er innarbeidet i den helhetlige framstillingen som har mer preg av den struktureringen vi finner i internasjonal praktisk teologi som hos Miller-McLemore i *The Blackwell Companion*. Der forstås PT etter fire perspektiver som 1) enkeltpersoners refleksjon over egen hverdagstro, 2) kirkelig profesjonelles refleksjon over teologien i egen praksis, 3) forskningsfeltet og disiplinen praktisk teologi i teologiutdanningen, og 4) fagteologers refleksjon over disse tre aspektene ved PT.

Dette henvises det også til i Raun Iversens bok (s. 17).

Et fagområde med relevans

Boka gir oversikt over forskningsmetoder på feltet og plasserer PT i sammenheng med samfunnsvitenskapelige fagområder. Den byr på interessante diskusjoner når det gjelder forholdet mellom tro og sekularisering, og hvordan lutherdom fortsatt setter sitt preg på dagens dansker i hva som kan forstås som en postsekulær tid. Her byr boka på interessante ekskurs og drøftinger, og en styrke er at beskrivelsen av danskenes forhold til tro og religion også trekker inn kvalitative studier, ikke kun statistiske oversikter. I kapitlet om martyria (kap. 3) drøftes individualiserte danskers forhold til tro med referanse til sosiologen Robert Bellahs understreking av praksisdimensjonen og det relasjonelles betydning. Det er også interessant og viktig at diakoni er tatt inn som et selvsagt felt i praktisk teologi, noe som kan ha vært gjenstand for diskusjon i enkelte diakonifaglige miljøer.

Bokas styrke ligger for det første i hvordan PT posisjoneres som et fagområde med relevans for kirke, samfunn og akademia, og hvordan et stort tilfang av kunnskap fra relevante områder tas i bruk for å utforske dette, og for det andre i den lokale situeringen av faget. Boka trekker på internasjonale relevante fagområder, men starter og slutter og reflekterer primært til en dansk kontekst. Det gjør denne boka og Raun Iversens bidrag i faget til særdeles viktige for videre utvikling av praktisk teologi i Norden.

Samtidig kunne boka blitt enda mer interessant om den hadde trukket veksler på nyere empirisk orientert forskning i praktiske teologiske deldisipliner. Det finnes

mye forskning, både i Danmark og i andre nordiske land, på liturgikk, forkynnelse, sjelesorg, ritualisering, diakoni og andre former for kontaktsteder mellom kirke og samfunn / enkeltindivider. Det er mulig at Raun Iversen på dette feltet vil henviser til Harbsmeiers del i den forrige boka, men det har skjedd mye siden midten av 1990-tallet av forskning og faglig utviklingsarbeid innen de praktiske teologiske deldisiplinene som kunne bidratt til å gjøre Raun Iversens viktige bok enda mer oppdatert og interessant.